

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
TRIBUNAL DE CUENTAS EUROPEO
EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
DEN EUROPÆISKE REVISIONSRET
EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF
EUROOPA KONTROLLIKODA
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
EUROPEAN COURT OF AUDITORS
COUR DES COMPTES EUROPÉENNE
CÚIRT INIÚCHÓIRÍ NA HEORPA

CORTE DEI CONTI EUROPEA
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
EUROPOS AUDITO RŪMAI

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
EUROPESE REKENKAMER
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
TRIBUNAL DE CONTAS EUROPEU
CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN

Ziņojums par revīziju saistībā ar
risku pārvaldību Eiropas Centrālajā bankā 2010. finanšu gadā

ar Eiropas Centrālās bankas atbildēm

SATURS

	Punkts
Ievads	1.–4.
Revīzijas tvērums un pieeja	5.–6.
Revīzijas konstatējumi	7.–91.
Vai ECB ir izveidojusi pienācīgu un visaptverošu riska pārvaldības sistēmu	7.–18.
Riska pārvaldības vispārējā sistēma	8.–14.
ECB riska pārvaldības sistēmas izklāsts sabiedrībai	15.–18.
Vai ECB efektīvi pārvalda darbības riskus	19.–66.
Darbības risku pārvaldība	20.–39.
ECB īstenotā darbības nepārtrauktības pārvaldība	40.–66.
Vai ECB efektīvi pārvalda finanšu riskus	67.–91.
Finanšu riska pārvaldības sistēma ieguldījumiem un politikas operācijām	69.–74.
Finanšu riska pārvaldības metodoloģija	75.–83.
Finanšu riska pārvaldības metodoloģijas piemērošana	84.–88.
Cik pienācīga ir pārskatu sniegšana par finanšu riskiem	89.–91.
Secinājumi un ieteikumi	92.–100.
Vai ECB ir izveidojusi pienācīgu un visaptverošu riska pārvaldības sistēmu	92.–93.
Vai ECB efektīvi pārvalda darbības riskus	94.–98.
Vai ECB efektīvi pārvalda finanšu riskus	99.–100.

SAĪSINĀJUMI

DIA	Darbības ietekmes analīze
DNP	Darbības nepārtrauktības plāns
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
<i>GIPS</i>	Vispārējie investīciju efektivitātes standarti
SFPS	Starptautiskie finanšu pārskatu standarti

IEVADS

1. Eiropas Centrālā banka (ECB, turpmāk tekstā — “Banka”) un visu Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu centrālās bankas veido Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS). ECBS galvenais mērķis ir nodrošināt cenu stabilitāti. ECBS atbalsta arī Savienības vispārējo ekonomisko politiku, lai palīdzētu sasniegt Savienības mērķus¹. Šādā nolūkā ECB veic tās statūtos² noteiktos uzdevumus un atbild par savu darbību un finanšu pārvaldību.
2. Eiropas Revīzijas palāta (turpmāk tekstā — “Palāta”) revidē Eiropas Centrālās bankas darbības efektivitāti saskaņā ar 27. panta 2. punktu Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem³. Revīzija par 2010. gadu attiecas uz ECB izveidotajām riska pārvaldības procedūrām un sistēmām un uz to piemērošanu.
3. ECB lēmumu pieņemšanas struktūras ir Padome un Valde⁴. Valde īsteno monetāro politiku saskaņā ar Padomes pieņemtajām pamatnostādnēm un lēmumiem⁵, un tai ir vispārējā atbildība par ECB ikdienas darba un tās resursu pārvaldību. Valdei ir galīgā atbildība par riska pārvaldību Eiropas Centrālajā bankā.

¹ Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 127. panta 1. punkts.

² ECBS un ECB statūti ir pievienoti Līgumam protokola veidā.

³ Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem 27. panta 2. punkts nosaka: “Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. pants attiecas tikai uz ECB pārvaldības darbības efektivitātes pārbaudi.”

⁴ Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem 9. panta 3. punkts. Padomē ir seši Valdes locekļi un euro zonas valstu centrālo banku vadītāji. Valdi veido priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un četri citi locekļi.

⁵ Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem 12. panta 1. punkts.

4. Bankā riska pārvaldību īsteno divas atsevišķas struktūras. Darbības riska pārvaldības vienība (darbības risku pārvaldība⁶/darbības nepārtrauktības pārvaldība) atbild par visiem darbības riskiem (sk. 22. zemsvītras piezīmi), tostarp par darbības nepārtrauktību. Riska vadības nodaļas pārziņā ir finanšu riski (sk. 70. punktu), tostarp ECB investīciju darbība un kreditēšanas operācijas.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

5. Palātas veiktās 2010. finanšu gada revīzijas mērķis bija novērtēt, cik atbilstoša ir ECB darbības un finanšu risku pārvaldības sistēma⁷. Lai novērtētu ECB īstenoto riska pārvaldību, Palāta meklēja atbildes uz šādiem galvenajiem revīzijas jautājumiem:

- vai ECB ir izveidojusi pienācīgu un visaptverošu riska pārvaldības sistēmu;
- vai ECB efektīvi pārvalda darbības riskus;
- vai ECB efektīvi pārvalda finanšu riskus.

6. ECB īstenotās riska pārvaldības revīzija⁸ ietvēra šādus elementus:

- a) vispārējās riska pārvaldības sistēmas caurskatīšana Eiropas Centrālajā bankā, tostarp labākās prakses caurskatīšana riska pārvaldības jomā līdzīgās starptautiskās organizācijās⁹;

⁶ Darbības risku pārvaldībā ietilpst riski, kas saistīti ar ECB darbību, tostarp riski saistībā ar ECBS/Eurosistēmas procesiem un projektiem.

⁷ Kritēriji, kurus Palāta izmantoja, lai novērtētu ECB darbības un finanšu risku pārvaldības sistēmu, šajā dokumentā ir drukāti kursīvā. Ja nav norādīts citādi, tie ir Palātas izstrādātie kritēriji.

⁸ Revīzijas tvērumā neietilpa riska pārvaldība ECBS līmenī.

⁹ Informācijas iegūšanas nolūkā Palāta apmeklēja Ņujorkas Federālo rezervju banku un Kanādas Banku un izsūtīja aptaujas Ņujorkas Federālo rezervju bankai, Kanādas Bankai un Šveices Nacionālajai bankai.

- b) darbības risku pārvaldības sistēmas caurskatīšana un sešu atlasītu darbības jomu (ģenerāldirektorātu) pārbaude, lai novērtētu riska pārvaldības sistēmas ieviešanu. Atlasi veica ar tādu aprēķinu, i) lai būtu aptverti nozīmīgi darbības riski, ii) lai būtu aptvertas gan ECB pamatdarbības, gan ar pamatdarbību nesaistītas blakusdarbības un iii) lai būtu aptvertas darbības, kuras veicot nepieciešama horizontālu risku pārvaldība. Revīzijai Palāta atlasīja šādus ģenerāldirektorātus (ĢD): Tirgus operāciju ĢD, Maksājumu sistēmu un tirgus infrastruktūras ĢD, Statistikas ĢD, Administrācijas ĢD un Informācijas sistēmu ĢD, kā arī Komunikācijas direktorātu;
- c) finanšu riska pārvaldības sistēmas caurskatīšana un izvērsta pārbaude, kas aptvēra Riska vadības nodaļu Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorātā un Tirgus operāciju sistēmu, Finanšu operāciju pakalpojumu un ieguldījumu nodaļu Tirgus operāciju ģenerāldirektorātā. ECB riska pārvaldības metodoloģijas un tās piemērošanas novērtēšanai Palāta izmantoja tehnisku palīdzību, ko sniedza *Ernst and Young* Luksemburgas biroja finanšu riska ekspertu grupa.

REVĪZIJAS KONSTATĒJUMI

Vai ECB ir izveidojusi pienācīgu un visaptverošu riska pārvaldības sistēmu

7. ECB ir deklarējusi apņemšanos piemērot labāko praksi riska pārvaldībā: “Jau kopš pirmsākumiem Eiropas Centrālā banka ir pievērsusi īpašu uzmanību riska pārvaldībai. Tā ir nesen pievienojusies centrālo banku apvienībai, un tās mērķis bija sasniegt augstākos standartus riska pārvaldības funkcijas īstenošanā savā iestādē un piemērot progresīvākos līdzekļus.”¹⁰

¹⁰ José Manuel González-Páramo, ECB Valdes loceklis, Ulrich Bindseil un Evangelos Tabakis, “*Risk Management for Central Banks and Other Public Investors*” “Riska pārvaldība centrālajās bankās un citos publiskā sektora ieguldītāju uzņēmumos”, *Cambridge University Press*, 2009.

Riska pārvaldības vispārējā sistēma

8. *“Viens no galvenajiem efektīvas riska pārvaldības elementiem ir spēcīgas riska kultūras tradīcijas iestādē. Viens no priekšnoteikumiem šādas riska kultūras radīšanai ir visaptverošas (kas iekļautu visu veidu riskus, darbības jomas un ar tām saistītos riskus) un neatkarīgas riska pārvaldības funkcijas izveide, par kuru tieši atbildētu risku direktors vai augstākā līmeņa vadība, ja nav iecelts risku direktors, saskaņā ar proporcionalitātes principu.”¹¹*

9. Eiropas Centrālajā bankā katra struktūrvienība¹² ir atbildīga par savu risku pārvaldību un kontroli. Risku pārvaldības procesā struktūrvienībām sniedz atbalstu divas funkcijas/nodaļas:

- darbības risku pārvaldības/darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcija¹³ nodrošina metodoloģijas uzturēšanu, visu ar darbības risku saistīto darbību koordinēšanu, kā arī laikus formulētus ieteikumus ģenerāldirektorātiem¹⁴;
- Riska vadības nodaļas pārziņā ir finanšu riski¹⁵. Šīs nodaļas uzdevums ir ierosināt risku pārvaldības politiku un procedūras, kā arī sniegt organizatorisku atbalstu šajā jomā saistībā ar visām ECB vai Eurosistēmas ECB vārdā īstenotajām finanšu tirgus operācijām. Nodaļu veido divas struktūrvienības: Riska analīzes daļa un Riska stratēģijas daļa.

¹¹ *“High level principles for risk management”* [“Augsta līmeņa principi riska pārvaldībā”], Eiropas Banku uzraugu komiteja (CEBS), 2010. gada februāris (Eiropas Revīzijas palātas izcēlums kursīvā, oriģināla teksts treknrakstā ir attēlots parastiem burtveidoliem).

¹² Daļa, nodaļa, direktorāts vai ģenerāldirektorāts.

¹³ Tā ietilpst Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorātā.

¹⁴ Darbības risku pārvaldības/darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcija nodrošina arī sekretariāta pakalpojumus Darbības risku komitejai.

¹⁵ Riska vadības nodaļa administratīvi ietilpst Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorātā, taču ziņo tieši Valdes loceklim, kurš atbildīgs par finanšu risku pārvaldību.

10. Lai sniegtu atbalstu Valdei lēmumu pieņemšanā, ir izveidotas vairākas komitejas, kuru pārziņā ir dažādi riska pārvaldības aspekti, tostarp Darbības risku pārvaldības komiteja, ieguldījumu komiteja, Aktīvu un saistību komiteja, kā arī Kredītu komiteja.

11. Bankā ir izveidota vispārēja organizācijas struktūra ar skaidri definētiem uzdevumiem un atbildību. Tomēr finanšu un darbības risku pārvaldība ir krasi nodalītas, un tas palielina risku, ka Bankas skatījums uz visiem riskiem, kuriem tā ir pakļauta, nav visaptverošs.

12. Nav izveidota neatkarīga vienota struktūra, piemēram, risku direktors vai vispārēja riska pārvaldības komiteja, kura nodrošinātu saikni starp Valdi un abām riska pārvaldības funkcijām/nodaļām, proti, darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības funkciju un Riska vadības nodaļu. Palātas veiktās revīzijas laikā par risku pārvaldību atbildīgajam Valdes loceklim bija uzticētas arī vairākas citas atbildības jomas, turpretī risku direktors varētu pievērsties vienīgi risku pārvaldībai.

13. Turklāt hierarhiski neatkarīgas riska pārvaldības funkcijas trūkums palielina risku, ka riska pārvaldības jautājumiem nav piešķirta vajadzīgā prioritāte, piemēram, attiecībā uz cilvēkresursu novirzīšanu riska pārvaldības uzdevumiem, jo riska pārvaldība ir atkarīga no Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorāta lēmumiem.

14. Saskaņā ar caurskatīto citu līdzīgu starptautisku organizāciju labāko praksi, piemēram, Kanādas Bankā ir izveidota integrēta riska pārvaldības sistēma, kurā ieļauts risku direktors un riska pārvaldības darba grupa. Abas struktūrvienības izstrādā visaptverošu bankas riska profilu, tajā ietverot gan uzņēmējdarbības, gan darbības, gan finanšu riskus, kā tas atspoguļots **1. izcēlumā**. Bankas riska vadības sistēma ir pilnībā ietverta tās stratēģiskās plānošanas, budžeta sastādīšanas un rezultātu izvērtēšanas procesā gada beigās.

1. izcēlums. Integrētas riska pārvaldības piemērs Kanādas Bankā

Risku direktora atbildības jomas:

- izstrādāt un uzlabot integrētās riska pārvaldības politikas pamatprincipus un iesniegt tos bankas vadībai apstiprinājuma saņemšanai;
- sniegt norādījumus un padomus riska pārvaldībā citiem augstākā līmeņa bankas vadītājiem un vadīt riska pārvaldības darba grupu;
- līdz ar Finanšu departamentu vadīt Līdzekļu pārvaldības komitejas Riska komiteju.

Riska pārvaldības darba grupas uzdevumi:

- sekmēt bankas risku pašnovērtējuma vispusīgu atjaunināšanu un sagatavot riska pārvaldības gada un pusgada ziņojumu;
- trīs līdz četras reizes gadā rīkot sanāksmes, lai pārskatītu bankas riska profilu un apspriestu ierosinājumus par riska pārvaldību ar bankas struktūrvienību/departamentu pārstāvjiem.

ECB riska pārvaldības sistēmas izklāsts sabiedrībai

15. *Lai varētu novērtēt ECB pieeju riska pārvaldībai, tā pienācīgi jādara zināma sabiedrībai.*

16. Katru gadu ECB publicē gada pārskatu, kurā iekļauti finanšu pārskati un tiem pievienotās piezīmes¹⁶. Finanšu pārskatos informācija par riska pārvaldību ir visai ierobežota, bet skaitļi un informācija par ECB riska pārvaldības principiem nav publiski pieejama (izņēmums ir konsolidētais riskam pakļautās vērtības rādītājs¹⁷). ECB gada pārskatā ir sniegtas nedaudzas ziņas par

¹⁶ ECB piemēro pati savu grāmatvedības pārskatu sniegšanas regulējumu, kas noteikts ar Lēmumu ECB/2006/17 par Eiropas Centrālās Bankas finanšu pārskatiem, kurā izdarīti grozījumi.

¹⁷ Riskam pakļautās vērtības rādītājs tiek plaši lietots, lai izmērītu iespējamus zaudējumus konkrētā finanšu aktīvu portfelī. Riskam pakļautās vērtības rādītāju attiecīgajam portfelim, varbūtībai un laika periodam definē kā tādu robežvērtību, kad konkrētais varbūtības līmenis atbilst varbūtībai, ka pēc tirgus cenas novērtēts zaudējums konkrētajā portfelī noteiktā laika periodā ir lielāks par šo vērtību,

dažiem ar riska pārvaldību saistītiem jautājumiem, taču nav sniegts pārskats ne par riska pārvaldības procesu, ne par riskiem, ar kuriem jāsaskaras, un nav aprakstīta vadības pieeja šo risku novēršanā.

17. Starptautisko finanšu pārskatu standartu (SFPS)¹⁸ izmantošana organizācijas gada pārskata sagatavošanai ir labākā prakse. 7. SFPS "Finanšu instrumenti: informācijas atklāšana" ir izteikta prasība finanšu pārskatos atklāt informāciju par riskiem, ar kuriem saskaras organizācijas, tomēr ECB šo standartu nav piemērojusi.

18. Citas starptautiskas vai valsts centrālās bankas, tādas kā Starptautisko norēķinu banka vai Kanādas Banka, savos gada finanšu pārskatos atklāj informāciju par riska pārvaldību, lai gan viena no tām nepiemēro SFPS (sk. **2. izcēlumu**).

pieņemot, ka tirgus darbojas normāli un ka nenotiek darījumi portfeļa iekšienē. (Pēc Philippe Jorion, "Value at Risk: The New Benchmark for Managing Financial Risk" ["Valūtas riska kvantitatīvais rādītājs: jauns standarts finanšu riska pārvaldībā" (3. izdevums), McGraw-Hill Professional, 2006. g.].

¹⁸ Starptautisko finanšu pārskatu standarti ietver uz principiem balstītus standartus, to interpretāciju un pamatnostādnes, kurus pieņēma Starptautisko grāmatvedības standartu padome (SGSP) un kuri zināmi arī ar iepriekšējo nosaukumu "Starptautiskie grāmatvedības standarti" (SGS). 2001. gada februārī Eiropas Komisija ierosināja pieņemt Regulu, kurā būtu noteikta prasība visiem ES uzņēmumiem, kas iekļauti regulēta tirgus (biržas) sarakstā, tostarp bankām un apdrošināšanas sabiedrībām, ne vēlāk kā sākot ar 2005. gadu sagatavot konsolidētos pārskatus saskaņā ar starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. ES dalībvalstīm bija dota iespēja šo prasību attiecināt arī uz pārskatiem, ko sagatavo biržas sarakstā neiekļauti uzņēmumi un privātās uzņēmējdarbības. ES izveidoja pieņemšanas mehānismu gan politiskā, gan tehniskā līmenī, lai uzraudzītu starptautisko grāmatvedības standartu ieviešanu Eiropas Savienībā.

2. izcēlums. Piemēri saistībā ar informācijas sniegšanu par riska pārvaldību		
Organizācija	Informācijas sniegšana par riska pārvaldību gada pārskatos	Finanšu pārskatu sagatavošanas pamatprincipi
Starptautisko norēķinu banka	Gada pārskatos ir sniegta informācija par riskiem, ar kuriem banka saskaras, par riska pārvaldības pieeju un īstenošanu, ir iekļauts detalizēts izklāsts par kredītrisku, tirgus risku, likviditātes risku un darbības risku.	Bankas statūtos noteikti īpaši finanšu pārskatu sagatavošanas pamatprincipi
Kanādas Banka	Gada pārskatos ir sniegts izklāsts par riska pārvaldības procesu, riska pārvaldības struktūru, finanšu riska direktora pienākumiem, par riskiem, ar kuriem banka saskaras, detalizēts izklāsts par kredītrisku, tirgus risku un likviditātes risku.	SFPS ¹⁹

Vai ECB efektīvi pārvalda darbības riskus

19. Darbības nepārtrauktības pārvaldība papildina ECB darbības risku pārvaldības sistēmu, un tās abas ir korporatīvās pārvaldības svarīgas sastāvdaļas²⁰.

Darbības risku pārvaldība

20. Efektīvā darbības risku pārvaldības sistēmā ietilpst skaidri formulēta stratēģija un direktoru padomes un augstākā līmeņa vadības īstenošana uzraudzība, stabila darbības risku pārvaldības kultūra un iekšējās kontroles kultūra (tostarp skaidri definētas atbildības jomas un pienākumu nošķiršana), kā arī efektīva iekšējo pārskatu sniegšana.

¹⁹ Līdz 2010. gada 31. decembrim Kanādas Banka sagatavoja pārskatus saskaņā ar Kanādas vispārpieņemtajiem grāmatvedības principiem, sniedzot informāciju arī par riska vadību, un tā bija salīdzināma ar SFPS. Sākot ar 2011. gada 1. janvāri, Kanādas Banka gatavo pārskatus saskaņā ar SFPS.

²⁰ Iestādes prakses rokasgrāmata, 26. nodaļa.

21. Lai novērtētu, kā Eiropas Centrālajā bankā tiek vadīti darbības riski, Palāta pārbaudīja:

- bankas ieviesto darbības risku pārvaldības politiku;
- darbības risku pārvaldības organizatorisko struktūru un atbildības jomas;
- tās saikni ar stratēģisko un finanšu plānošanu (gada budžeta cikls);
- risku identificēšanu, to novērtēšanu un reaģēšanu uz tiem, kā arī iekšējos pārskatus, uzraudzību un pēc pārbaudi gan ģenerāldirektorātos, gan centrālā līmenī.

Darbības risku politika

22. Darbības risku politikai jābūt tādai, lai tā sniegtu darbības risku skaidru definīciju visas bankas mērogā un izstrādātu politiku, kurā ir norādīta bankas pieeja risku identificēšanā, novērtēšanā, uzraudzībā un kontrolē/novēršanā.

23. ECB darbības risku pārvaldības sistēmu Valde apstiprināja 2007. gada oktobrī²¹, un tā ir aprakstīta lestādes prakses rokasgrāmatā, kura ir publicēta iekšējā un pieejama visiem darbiniekiem. Tajā ir sniegta ECB darbības risku pārvaldības definīcija²², pieņemamā riska līmeņa politika, pienākumi un atbildības jomas, kā arī izklāstīta novērtēšanas, reaģēšanas un iekšējo pārskatu sniegšanas, kā arī uzraudzības politika.

24. Izstrādātā darbības risku pārvaldības politika sniedz darbības risku skaidru definīciju visas bankas mērogā un nosaka politiku, kurā ir norādīta bankas

²¹ 2008. gadā Valde nolēma ECB darbības risku pārvaldības sistēmu pieskaņot sistēmai, kura pieņemta Eiropas Centrālo banku sistēmas līmenī.

²² Darbības risks ir definēts kā "risks, kam var būt nelabvēlīga ietekme uz finansiālo stāvokli, uzņēmējdarbību un/vai reputāciju, kuru izraisījusi vai nu neatbilstoša iekšējā pārvaldība vai procesi vai arī to trūkums, vai arī cilvēki, sistēmas vai ārēji notikumi."

pieeja risku novērtēšanai, uzraudzībai un kontrolei/novēršanai. Tomēr lestādes prakses rokasgrāmatā nav sīkāk izklāstīta Bankas pieeja risku identificēšanā.

Organizatoriskā struktūra un atbildības jomas

25. Ģenerāldirektorāta vadībai ir jābūt atbildīgai par darbības risku pārvaldības politikas, procesu un procedūru īstenošanu visās bankas darbības svarīgākajās jomās, procesos un sistēmās. Bankā jābūt izveidotai arī darbības risku pārvaldības sistēmai, kurā ir skaidri noteiktas riska pārvaldības funkcijas atbildības jomas.

26. Galīgā atbildība par darbības risku pārvaldību Bankā ir uzticēta Valdei. Darbības risku komitejas pārziņā ir stratēģiskie un vidēja termiņa jautājumi, kā arī atbilstīgi īstermiņa un *ad hoc* jautājumi²³. Komitejā ietilpst Valdes loceklis (Komitejas priekšsēdētājs) un septiņi Bankas augstākā līmeņa vadītāji²⁴. Komitejai ir tiesības pieņemt lēmumus attiecībā uz vidēja līmeņa risku uzņemšanos, savukārt augsta līmeņa riskus vienmēr jāapstiprina Valdei. Sanāksmes notiek reizi divos mēnešos vai biežāk, ja ir tāda vajadzība.

27. Iestādes prakses rokasgrāmatā ir skaidri noteikts, ka katram ģenerāldirektorātam ir jāuzņemas atbildība par saviem ar darbību saistītajiem riskiem²⁵. Tādējādi katrā ģenerāldirektorātā ir jāieceļ (vismaz) viens riska koordinators, kurš sniedz atbalstu ĢD vadītājiem darbības risku pārvaldībā un ir galvenā kontaktpersona ar darbības risku pārvaldību saistītajos jautājumos

²³ Tās pienākums ir veicināt un pārraudzīt ECB darbības risku pārvaldības izstrādāšanu, ieviešanu un uzturēšanu.

²⁴ Komitejas locekļi ir augstākā līmeņa vadītāji no Tirdzniecības operāciju, Informācijas sistēmu, Administrācijas, kā arī Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorāta, no divām pamatdarbības jomām, kuri mainās ik gadu saskaņā ar rotācijas sistēmu, un Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektora padomnieks.

²⁵ Ģenerāldirektors (atbildīgais par riska pārvaldību šajā jomā), kurš ir atbildīgs par horizontālo risku (risku, kuram ir ietekme uz vairākiem ģenerāldirektoriem), iesaka un/vai ievieš atbilstošus riska novēršanas pasākumus, kas ir jāīsteno visā Bankā.

konkrētajā ĢD. Ģenerāldirektorātu vadītāji arī nodrošina, lai darbinieki iegūtu un uzturētu prasmes, kas vajadzīgas, uzņemoties pienākumus un atbildību saistībā ar darbības risku pārvaldību. Darbības risku pārvaldības/darbības nepārtrauktības pārvaldības funkciju uzdevums ir izstrādāt un uzturēt darbības risku pārvaldības sistēmu un koordinēt ģenerāldirektorātu pieeju darbības risku pārvaldībai.

28. No astoņiem abu minēto funkciju darbiniekiem revīzijas laikā tikai četri bija pastāvīgi darbinieki. Pārējie bija vai nu kādas valsts centrālās bankas norīkoti, vai pieņemti darbā uz noteiktu laiku no trim mēnešiem līdz diviem gadiem. Tas nozīmē, ka ir liela darbinieku mainība, tāpēc zūd nepārtrauktība tik svarīgas funkcijas nodrošināšanā, un tas palielina risku, ka ECB pienācīgi neievieš darbības risku pārvaldības sistēmu.

29. Jautājumi attiecībā uz izpratni par darbības risku pārvaldības sistēmu tika iekļauti 2009. un 2010. gadā rīkotajā darbinieku aptaujā. Atbildes uz 2009. gadā rīkoto aptauju liecināja, ka apmēram 40 % no respondentiem nav saņēmuši pietiekamu informāciju par darbības risku pārvaldību, 56 % nezināja, kas iecelts par riska koordinatoru viņu ģenerāldirektorātā, bet 45 % nezināja, kur iekštīklā meklējama informācija par darbības risku pārvaldību. 2010. gadā veiktajā aptaujā 40 % respondentu vēl arvien nezināja, kur atrodama informācija par darbības risku pārvaldību.

Saikne ar stratēģisko un finanšu plānošanu (gada budžeta cikls)

30. *Riska pārvaldībai jābūt iestrādātai ECB korporatīvās pārvaldības sistēmā kā neatņemamai Bankas stratēģiskās, darbības un finanšu plānošanas sastāvdaļai.*

31. ECB riska profila izstrādāšanas nozīmīga daļa ir darbības risku ikgadēja novērtēšana, ko veic ģenerāldirektorāti un darbības risku pārvaldības/darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijas. Novērtējumu par 2009. gadu ģenerāldirektorāti veica no 2009. gada jūnija līdz augustam, un pēc tam kopā

ar riska koordinatoriem notika gradācijas sanāksme. Lejupejošā ziņojuma galīgo versiju pabeidza 2010. gada janvārī.

32. Riska profilam jābūt vienam no elementiem stratēģiskās plānošanas procesā, no kura savukārt izriet finanšu plāns. Taču revīzijas laikā atklājās, ka ECB darbības risku ikgadējs novērtējums netiek integrēts un ka nav stratēģiskās un finanšu plānošanas cikla. Tādējādi iespējams, ka darbības risku pārvaldība kļūst par izolētu darbību un finanšu plāns neparedz līdzekļu pienācīgu novirzīšanu stratēģisko mērķu sasniegšanai²⁶.

33. Labas prakses piemērs atrodams Kanādas Bankā, kur bankas riska profils ir iestrādāts bankas vispārējā stratēģiskās un finanšu plānošanas ciklā²⁷.

Darbības risku pārvaldības process: risku identificēšana, novērtēšana un reaģēšana uz tiem, iekšējie pārskati un uzraudzība

Risku identificēšana, to novērtēšana un reaģēšana uz tiem

34. *Ir jāidentificē un jānovērtē visi darbību, procesu un sistēmu objektīvie riski. Riski jānovērtē saskaņā ar pieņemtajām politikas pamatnostādņiem un pieņemamo riska līmeni, lai izraudzītos piemērotu atbildes pasākumu, kas balstīts pienācīgā izmaksu aprēķinā. Bankas augstākā līmeņa vadībai un Valdei, kuras sniedz atbalstu darbības risku aktīvai pārvaldībai, ir regulāri jāsaņem būtiska informācija.*

35. Darbības risku pārvaldības sistēmu īsteno galvenokārt ar lejupejošu novērtējumu palīdzību. Saskaņā ar ECB riska pārvaldības politiku arī

²⁶ Pamatojoties uz *Jack Dorminey* un *Richard Mohn* secinājumiem rakstā "*ERM at the Federal Reserve Bank of Richmond*" ["Uzņēmējdarbības risku pārvaldība Ričmondas Federālo rezervju bankā"], 2007. g.

²⁷ Avots: Kanādas Bankas tīmekļa vietne, "*Medium-term plan 2010-12*" ["Vidēja termiņa plāns 2010.-2012. g." (www.bankofcanada.ca, skatīts 2011. gada 13. jūlijā)].

ģenerāldirektorātiem pastāvīgi jāveic augšupejoši novērtējumi par īstenotajiem darbības procesiem, un identificētie riski ir jāapstiprina²⁸.

36. ECB veica lejupejošu risku novērtējumu 2008. un 2009. gadā. Darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijas ģenerāldirektorātiem norādīja uz dažiem iepriekš definētiem augsta līmeņa riskiem, kuri bija pamatā to veiktajiem riska novērtējumiem. Galīgajā ziņojumā tika iekļauts darbības plāns katram ģenerāldirektorātam.

Iestādes prakses rokasgrāmatā ir noteikts, ka ģenerāldirektorātu pienākums ir analizēt un definēt reaģēšanas stratēģiju attiecībā uz risku, kā arī veikt iespējamo risinājumu izmaksu un ieguvumu analīzi.

37. Visi ģenerāldirektorāti identificēja gan riskus, gan reaģēšanas pasākumus, 2009. gadā veicot lejupejošo riska novērtējumu. Ziņojumā par šo novērtējumu bija iekļauts arī katram ģenerāldirektorātam veicamo turpmāko darbību uzskaitījums. Tomēr revidētajos ģenerāldirektorātos nebija dokumentētas izmaksu un ieguvumu analīzes.

38. Attiecībā uz dažiem ģenerāldirektorātu identificētajiem riskiem Darbības risku komiteja/Valde ļoti lēni piemēroja apstiprināšanas procedūru. Piemēram, divi 2009. gada jūlijā-augustā identificētie riski 2010. gada decembrī vēl nebija apstiprināti. Darbības risku komitejas sanāksmēs izskatītais vēl nepabeigto darbību saraksts liecina, ka dažas nav pabeigtas vairāk nekā gadu, bet citas — līdz pat diviem gadiem.

39. Tikai trijos no sešiem revīzijas paraugam atlasītajiem ģenerāldirektorātiem darbības programmās bija norāde uz īpašiem resursiem, kas atvēlēti darbības risku pārvaldības īstenošanai, taču šo pārvaldības darbību apraksts bija

²⁸ Piemēram, IT projektiem ir izstrādātas īpašas procedūras, kā norādīts Projektu īstenošanas un kontroles procedūrās. Par projektu riskiem atsevišķus ziņojumus sagatavo Projektu pārvaldības komiteja / Jauno telpu projektu pārvaldības komiteja. Ar konkrētiem projektiem saistītā risku pārvaldība neietilpst šīs revīzijas tvērumā.

izplūdis, un nebija iespējams atrast saikni starp 2009. gadā veikto lejupejošo riska novērtējumu un ģenerāldirektoru darbības programmām.

ECB īstenotā darbības nepārtrauktības pārvaldība

40. Darbības nepārtrauktības pārvaldība ir nozīmīga darbības risku pārvaldības sastāvdaļa. Tai nepieciešams ārkārtas stāvokļa plāns un seku novēršanas plāns, lai nodrošinātu galveno darbību un procesu nepārtrauktību krīzes gadījumā.

41. Palāta pārbaudīja, vai:

- i) darbības nepārtrauktības pārvaldības vispārējā sistēma ir pienācīga un vai tā atbilst labākajai praksei;
- ii) ir pienācīgi identificēti kritiskie procesi;
- iii) revīzijai atlasīto ģenerāldirektorātu darbības nepārtrauktības plāni pienācīgi novērš riskus, lai būtu nodrošināta netraucēta kritisko darbību nepārtrauktība;
- iv) pasākumi darbības nepārtrauktības nodrošināšanai ir pienācīgi pārbaudīti;
- v) darbinieki ir informēti un apmācīti, kā īstenot darbības nepārtrauktību nodrošinošus pasākumus.

Darbības nepārtrauktības pārvaldības sistēma

42. Darbības nepārtrauktības pārvaldība ir visaptveroša pieeja, kurā ietilpst politikas pamatnostādnes, standarti un procedūras, kas paredzētas, lai darbības traucējumu gadījumā bez kavēšanās varētu turpināt vai atsākt konkrētas darbības. Tās mērķis ir samazināt darbības, finansiālās, juridiskās,

*ar reputāciju saistītās un citas materiālās sekas, kas var rasties, ja darbība ir traucēta*²⁹.

43. Darbības nepārtrauktības pārvaldības mērķis ir nodrošināt, lai darbības nepārtrauktības pasākumi un risinājumi atbilstu ECB mērķiem, uzdevumiem, tiesību aktos noteiktajiem pienākumiem un ECB noteiktajai pieņemamā riska līmeņa politikai³⁰.

44. Palāta caurskatīja darbības nepārtrauktības pārvaldības sistēmā ietilpstošos galvenos dokumentus:

- Iestādes prakses rokasgrāmatas 26. nodaļu, kurā sniegts plašs sistēmas izklāsts, definēti turpmāk veicamie procesi un sasniedzamie rezultāti, kā arī pienākumi un atbildības jomas;
- ECB darbības nepārtrauktības testēšanas un mācību stratēģiju;
- darbības nepārtrauktības pārbaudes programmu;
- krīzes pārvaldības rokasgrāmatu.

45. ECB ir izstrādājusi krīzes pārvaldības rokasgrāmatu, kurā noteikti uzdevumi, atbildības jomas un procesi krīzes gadījumā, kā arī publicēta krīzes pārvaldības komandas kontaktinformācija. Katrs ģenerāldirektorāts ir pilnībā atbildīgs par sava darbības nepārtrauktības plāna izstrādi. Tomēr darbības nepārtrauktības plāna vispārējā paraugā nav izteikta prasība izstrādāt kopēju darbības nepārtrauktības plānu ECB līmenī, un tāds nav sagatavots.

46. ECB ir izstrādājusi pārdomātus norādījumus par darbības nepārtrauktības pārvaldības politiku, procesiem un atbildības jomām Bankā. Tomēr šāda

²⁹ Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas augstākie principi, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2006. gada augusts, 9. punkts.

³⁰ Iestādes prakses rokasgrāmata, 5. izdevums, ECB, 2010. gada 24. septembris.

decentralizēta pieeja un stingras koordinācijas trūkums rada risku, ka darbības nepārtrauktības pārvaldība netiks saskaņoti ieviesta visā organizācijā.

Kritisko procesu identificēšana

47. Darbības ietekmes analīze (DIA) ir dinamisks process, kas paredzēts kritisko operāciju un pakalpojumu, galveno iekšējās un ārējās atkarības elementu un pienācīgu elastības līmeņu identificēšanai. Šā procesa laikā tiek novērtēti riski un dažādu darbības traucējumu potenciālā ietekme uz organizācijas darbību un reputāciju³¹.

48. Jaunāko pilnīgu DIA veica 2006. gadā³², lai identificētu, kuri ECB nodevumi un dienesti ir kritiski Bankas galveno operāciju nodrošināšanai. Galvenās jomas, kurām pastiprināti pievērsās DIA laikā:

- kritisko darbības procesu identificēšana;
- kritisko prasību klasificēšana;
- norādījumi, kā risināmi procesi, kas nemēdz atkārtoties vai ir reti;
- papildu atbalsta vajadzību identificēšana.

49. Visaptverošā DIA atjaunināšanā, kuru veica 2007. gadā, identificēja nepilnības darbības nepārtrauktības nodrošināšanai paredzētajos pasākumos un tajā laikā spēkā esošajos noteikumos. Tika izstrādāta turpmāko darbību stratēģija. Tā paredzēja iespēju vai nu novērst identificētās nepilnības, vai atzīt riskus un izmaksas. Tomēr, lai gan šajā dokumentā bija atspoguļotas izmaksas saistībā ar risinājumiem IT un loģistikas infrastruktūru aspektā, tajā nebija sīkāk izvērstā sadalījuma, kas norādītu dažādu riska līmeņu ietekmi uz izmaksām.

³¹ Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas augstākie principi, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2006. gada augusts, 10. punkts.

³² ECB darbības ietekmes analīze, 2006. gada pārskats, Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorāts, 2007. gada 16. janvāris.

50. Pati jaunākā DIA atjaunināšana, ko pabeidza 2010. gadā, bija veltīta 2007. gadā veiktās analīzes laikā konstatēto nepilnību novēršanai. Kopš finanšu krīzes nav veikta neviena pilnīga darbības ietekmes analīze.

Darbības nepārtrauktības plāni

Kritiskās operācijas

51. *Darbības nepārtrauktības plāniem jābūt izstrādātiem tā, lai varētu identificēt kritiskās operācijas un nodrošināt tiesību aktos noteikto ECB pienākumu izpildi saskaņā ar attiecīgo protokolu par ECB statūtiem³³. Šajā plānā ir jāparedz "visļauņākais scenārijs", paturot prātā, ka konkrētā krīzes situācijā veicamos pasākumus var proporcionāli sašaurināt³⁴.*

52. ECB ir noteikusi sākotnējos pamatkritērijus vairāku risku būtiskuma noteikšanai saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem Bankas pienākumiem (sk. **3. izcēlumu**).

3. izcēlums. Svarīgākie kritēriji būtiskuma noteikšanai

Tiesību aktos noteikto pienākumu izpilde, tostarp:

- definēt un īstenot euro zonas monetāro politiku;
- veikt valūtas operācijas;
- turēt un pārvaldīt euro zonas valstu oficiālās ārvalstu valūtas rezerves;
- veicināt norēķinu sistēmu vienmērīgu darbību.

Identificēto procesu pārtraukšanas ietekme saistībā ar:

- tirgus nestabilitāti;

³³ Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas statūtiem un Eiropas Centrālās bankas statūtiem (4. protokols) 3. pantā ir definēti ECB pamatuzdevumi.

³⁴ *Business Continuity Guideline: A Practical Approach for Emergency Preparedness, Crisis Management, and Disaster Recovery* [Darbības nepārtrauktības vadlīnijas: Praktiski norādījumi gatavībai ārkārtas situācijām, krīzes vadībai un negadījuma seku novēršanai], *ASIS international*, 2005. g., 11.3. punkts.

- kaitējumu, kas nodarīts uzticamībai/tēlam/reputācijai;
- ECB finansiālajiem zaudējumiem;
- citu iestāžu finansiālajiem zaudējumiem;
- potenciālajām juridiskajām problēmām;
- citām iepriekš neminētām ietekmēm.

Avots: ECB Darbības ietekmes analīzes pārskats, 2006. g.

53. Izskatījusi svarīgākos kritērijus un sākotnējo novērtējumu par prognozēto scenāriju laikā turpināto operāciju potenciālo līmeni³⁵, Palāta konstatēja, ka Bankas plāni bija izstrādāti tā, lai nodrošinātu tiesību aktos noteikto pienākumu izpildi. Tomēr darbības nepārtrauktības plānos Palāta neatrada norādījumus, kā risināt problēmas saistībā ar nozīmīgu cilvēkresursu³⁶ zudumu negadījumā. Lai gan par procesu atbildīgajos ģenerāldirektorātos bija izraudzīti gan darbinieki, gan aizstājēji, kuru uzdevums būs nodrošināt darbības nepārtrauktību, nevienā nebija rezerves plāna gadījumam, ja nebūs pieejami ļoti daudzi darbinieki.

Atbilstība darbības nepārtrauktības plāna vispārējam paraugam

54. *Saskaņā ar darbības nepārtrauktības plāna vispārējo paraugu katra ģenerāldirektorāta plānā jāietver:*

- *organizatoriskie aspekti³⁷;*
- *kritiskie procesi³⁸;*

³⁵ Izmantojot par pamatu sešus negadījumu scenārijus, darbības ietekmes analīzē ir izvērtēta ietekme uz katra ģenerāldirektorāta spēju turpināt darbību.

³⁶ Kā to nosaka Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas augstākie principi, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2006. gada augusts, 23. punkts.

³⁷ Proti, lēmumu pieņemšanas struktūras krīzes gadījumā, darbības nepārtrauktības nodrošināšanas komandas sastāvs, sadarbība ar citām komandām, šo komandu novietojums.

- prasības³⁹;
- iesaistīto personu saraksts.

Organizācijai ir jāizvērtē tiešie ieguvumi no pasākumiem, kas virzīti uz elastības līmeņa uzlabošanu darbības pārtraukšanas gadījumā, attiecībā pret šo pasākumu izmaksām⁴⁰.

55. Visai ECB kopējā darbības nepārtrauktības plāna vispārējā paraugā ir noteikta obligātā atsevišķu ģenerāldirektorātu darbības nepārtrauktības plānu struktūra un saturs. Vispārējā paraugā ir ietverta vienīgi to darbības nepārtrauktības plāna dokumentu struktūra, kuri ir jāpagatavo katram ģenerāldirektorātam.

56. Darbības nepārtrauktības plānus sagatavo ģenerāldirektorātam, departamentam vai nodaļai. To sagatavošanā parasti ir ievērotas vispārējā paraugā noteiktās prasības attiecībā uz obligāti iekļaujamo saturu, taču pastāv lielas atšķirības to detalizācijas pakāpē. Lai gan darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijām ir galvenā koordinējošā loma, konkrēta darbības nepārtrauktības plāna kvalitāte ir atkarīga no atbildīgās personas ģenerāldirektorātā. Nebija pierādījumu par to, ka konkrētus DNP būtu pietiekami caurskatījušas darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijas.

57. No detalizētai pārbaudei atlasītajiem pieciem ģenerāldirektoriem⁴¹ četriem DNP atbilda prasībām, un trijos no tiem bija pilnībā aptverti DIA identificētie kritiskie procesi.

³⁸ Proti, tie procesi, kas definēti un apstiprināti darbības ietekmes analīzē, kā arī uzdevumu saraksts, kurā detalizēti uzskaitītas konkrētas darbības, kas jāveic, lai nodrošinātu minētos kritiskos procesus.

³⁹ Proti, IT un biroju aprīkojums, rokasgrāmatas.

⁴⁰ Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas augstākie principi, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2006. gada augusts, 13. punkts.

58. Revidētajos ģenerāldirektorātos vairākumā gadījumu nebija dokumentēta izmaksu un ieguvumu analīze attiecībā uz darbības nepārtrauktības nodrošināšanas iespējām, tostarp dažādiem riska līmeņiem.

Testēšana

59. *Organizācijām ir jātestē savi darbības nepārtrauktības plāni, jānovērtē to efektivitāte un attiecīgi jāatjaunina darbības nepārtrauktības pārvaldība⁴².*

BS 25999⁴³ ir noteikts, ka organizāciju pienākums ir nodrošināt, lai to darbības nepārtrauktības pārvaldības kārtība tiktu apstiprināta trauksmes vingrinājumos un pārskatīta, kā arī pastāvīgi atjaunināta.

60. Revidenti caurskatīja šādus dokumentus:

- darbības nepārtrauktības testēšanas stratēģiju⁴⁴;
- testēšanas programmas un grafikus 2008.–2010. gadam;
- ziņojumus par veiktajiem testiem.

61. Testēšanas stratēģija ir virzīta uz darbības nepārtrauktības plānu un informācijas sistēmu darbības atjaunošanas plānu, kas izstrādāti, lai caurskatītu kritiskos procesus saskaņā ar darbības ietekmes analīzi.

Testēšanas pamatnostādņēs ir skaidri definētas atbildības jomas, ir noteikts testēšanas apjoms, ziņošanas prasības, testu biežums, kā arī atbilstīga

⁴¹ Informācijas sistēmu ģenerāldirektorātam ir atsevišķs darbības nepārtrauktības nodrošināšanas process. Tā atbilstību ISO 20000 revidē ārējs revidents, tāpēc šā ģenerāldirektorāta DNP neietilpa Palātas 2010. gada revīzijas tvērumā.

⁴² Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas augstākie principi, Bāzeles Banku uzraudzības komiteja, 2006. gada augusts, 6. princips.

⁴³ *British Standard's Code of Practice for BCM* — Lielbritānijas Standartizētais prakses kodekss darbības nepārtrauktības pārvaldībai.

⁴⁴ ECB darbības nepārtrauktības testēšanas un mācību stratēģija, Darbības riska komiteja, 2008. gada 4. marts.

testēšanas programma vidējā termiņā. Palāta konstatēja, ka ir izstrādāta pienācīga testēšanas sistēma saskaņā ar BS 25999 prasībām.

62. Veiktie testi liecināja, ka trauksmes vingrinājumi, lai gan tajos bija iesaistīti galvenie darbinieki un lai gan tos veica regulāri, ne vienmēr imitēja apstākļus, ar kādiem ECB būs jāsaskaras nopietnu darbības traucējumu gadījumā. Testi, kurus bija paredzēts veikt 2009. un 2010. gadā, neaptvēra visus ECB izstrādātos scenārijus, un ne visus sākotnēji plānotos testus īstenoja.

Mācības un informētība

63. *Krīzes pārvaldības un reaģēšanas komandām jāapmeklē mācību kursi par to atbildības jomām un pienākumiem. Tām jāapmeklē mācības vismaz reizi gadā, un jaunie komandas locekļi jāapmāca uzreiz pēc iekļaušanas komandā. Ikvienam darbiniekam jābūt apmācītam krīzes gadījumā veikt tam uzticētos pienākumus. Dalībniekus jāiepazīstina arī ar darbības nepārtrauktības plāna galvenajām sastāvdaļām⁴⁵.*

64. ECB pieņemtā mācību stratēģija nosaka, ka visiem darbiniekiem jāapgūst darbības nepārtrauktības pārvaldības informētības paaugstināšanas programma⁴⁶. Attiecībā uz testēšanu mācību stratēģija paredz izstrādāt mācību programmu, kurā detalizēti izklāstīta tās īstenošana.

65. Lai vispārīgi iepazīstinātu darbiniekus ar ECB apstiprināto krīzes pārvaldības rokasgrāmatu, 2010. gadā tika organizētas piecas pusi dienas ilgas mācību programmas. Šo kursu dalībnieki kopumā atzinīgi novērtēja gan

⁴⁵ *Business Continuity Guideline: A Practical Approach for Emergency Preparedness, Crisis Management, and Disaster Recovery* [Darbības nepārtrauktības vadlīnijas: Praktiski norādījumi gatavībai ārkārtas situācijām, krīzes vadībai un negadījuma seku novēršanai] *ASIS international*, 2005. g., 12.1.1. punkts.

⁴⁶ ECB darbības nepārtrauktības testēšanas un mācību stratēģija, Darbības riska komiteja, 2008. gada 4. marts.

iepazīstināšanu ar rokasgrāmatu, gan mācības, taču viņi atzīmēja, ka būtu ļoti vēlama arī krīzes situāciju imitācijas testēšana.

66. Palāta konstatēja skaidrus pierādījumus, ka attiecīgie darbības nepārtrauktības nodrošināšanā iesaistītie darbinieki tiek apmācīti, tostarp testējot darbības nepārtrauktības plānus, taču tā neatrada pierādījumus tam, ka pārējie Bankas darbinieki tiktu pastāvīgi informēti par darbības nepārtrauktības nodrošināšanas sistēmu un procesiem. Vairākos iekšējos atsaucēs dokumentos⁴⁷ ir atzīts, ka, lai gan testēšanai ir galvenā nozīme darbinieku apmācībā, tomēr ir vajadzīga informētības programma, kas paredzēta visiem darbiniekiem. Līdz šim šāda programma vēl nav izstrādāta, jo darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības centrālās funkcijas uzskata, ka darbinieku informētība par darbības nepārtrauktības nodrošināšanas kārtību ir apmierinoša. Tomēr iekšējā aptaujā⁴⁸ iegūtie dati liecināja, ka vairāk nekā 12 % (2009. g. — 20 %) respondentu nav informēti par darbības nepārtrauktības nodrošināšanas kārtību savā ģenerāldirektorātā un nezina, kur atrast informāciju par to, kā jārikojas krīzes situācijā.

Vai ECB efektīvi pārvalda finanšu riskus

67. Finanšu risku pārvaldība nozīmē risināt jautājumus, kas radušies saistībā ar finanšu tirgiem raksturīgo nenoteiktību. Šis process ietver to finanšu risku novērtēšanu, ar kuriem Bankai jāsasakarās, un tādu pārvaldības stratēģiju izstrādāšanu, kas atbilst iekšējām prioritātēm un politikai.

68. Palāta pārbaudīja, vai:

⁴⁷ Darbības nepārtrauktības testēšanas un mācību stratēģija, 15. lpp., Iestādes prakses rokasgrāmata, 26.1. punkts, Darbības nepārtrauktības nodrošināšanas sistēma (publicēta iekšējā veidā), Darbības nepārtrauktības pārvaldības politikas apraksts.

⁴⁸ Ziņojums par 2009. un 2010. gadā veikto ECB iekšējo apmierinātības aptauju.

- vispārējā finanšu risku pārvaldības sistēma attiecībā uz ieguldījumiem un [monetārās, valūtas u. c.] politikas operācijām ir pienācīga un atbilst labākajai praksei;
- ECB piemērotā finanšu risku pārvaldības metodoloģija ir pienācīga, lai pārvaldītu finanšu riskus;
- vai ECB efektīvi piemēro finanšu risku metodoloģiju;
- ziņošana par finanšu risku pārvaldību notiek regulāri un vai tā ir ticama.

Finanšu risku pārvaldības sistēma ieguldījumiem un politikas operācijām

69. *Sistēmā jābūt iekļautai finanšu risku definīcijai organizācijas līmenī un jānosaka principi finanšu risku identificēšanai, novērtēšanai, uzraudzībai, kā arī kontrolei/novēršanai⁴⁹. Bankā ir jābūt finanšu riska pārvaldības sistēmai, kurā ir skaidri noteiktas atbildības jomas.*

70. ECB finanšu riska pārvaldības sistēma ir izveidota tā, lai aptvertu riskus, kas rodas divu veidu ECB veiktajās operācijās, proti, i) veicot ieguldījumus un ii) kreditējot. Ieguldījumu operācijas attiecas uz diviem ieguldījumu portfeļiem: ārējām rezervēm⁵⁰ (60 600 miljoni EUR 2010. gada 31. decembrī) un pašu kapitālu⁵¹ (13 300 miljoni EUR 2010. gada 31. decembrī). Kredītooperācijas attiecas uz monetārās politikas operācijām⁵². ECB ieguldījumu darbības ietver

⁴⁹ Bāzele, *ERM COSO* (Enterprise Risk Management Committee of Sponsoring Organizations — Uzņēmējdarbības riska pārvaldība, Tredveja komisijas organizāciju atbalsta komiteja).

⁵⁰ Eiropas Centrālās bankas 2008. gada 20. jūnija Pamatnostādne par Eiropas Centrālās bankas ārvalstu valūtas rezerves aktīvu pārvaldīšanu, ko veic nacionālās centrālās bankas, un par juridisko dokumentāciju operācijām ar šiem aktīviem (pārstrādāta versija) (ECB/2008/5) (2008/596/EC).

⁵¹ "Pašu kapitāla pārvaldīšana", 2010. gada jūlijs, "ECB pamatnostādnes par pašu kapitāla pārvaldīšanu", 2010. gada septembris.

⁵² Eiropas Centrālās bankas 2002. gada 26. septembra Pamatnostādne par obligātajiem standartiem, kas Eiropas Centrālajai bankai un valstu centrālajām

ECB ārējo rezervju pārvaldīšanu⁵³, ECB pašu kapitāla portfeli, pensiju fonda pārvaldīšanu, kā arī darbības, kas saistītas ar diviem portfeļiem, kuri ir izveidoti monetārās politikas vajadzībām⁵⁴.

71. Riska vadības nodaļa ir atbildīga par vispārējās riska pārvaldības sistēmas uzturēšanu ieguldījumu operācijām un par to risku uzraudzību, novērtēšanu un kontroli, kuri var rasties, veicot šīs operācijas. Tā uzrauga atbilstību apstiprinātajai tirgus risku un kredīta risku pārvaldības politikai un procesiem. Par neatbilstībām ziņo saskaņā ar apstiprinātajām hierarhijas informēšanas procedūrām.

72. Tirgus operāciju ģenerāldirektorāts ECB veic ieguldījumu operācijas. Tas ir atbildīgs arī par Eurosistēmas portfeļa pārvaldībā izmantotās lietojumprogrammas⁵⁵ uzturēšanu un turpmāku izstrādi. Tirgus operāciju ģenerāldirektorāta ieguldījumu nodaļa atbild par ieguldījumu komitejas priekšlikumu sagatavošanu attiecībā uz ārējo rezervju taktisko etalonportfeli un ECB pašu kapitāla portfeļa tiešo pārvaldību.

73. Finanšu risku vadības rokasgrāmata⁵⁶ — ieguldījumu darbību finanšu riska pārvaldības pamatdokuments — sniedz izsmeļošu pārskatu par visām attiecīgajām bankas politikām, procesiem un procedūrām, īpaši atsaucoties uz tiem dokumentiem, kurus apstiprinājusi ECB lēmumu pieņemšanas struktūra.

bankām jāievēro, veicot monetārās politikas darbības un ārvalstu valūtas maiņas darbības ar ECB ārvalstu valūtas rezervēm un pārvaldot ECB ārvalstu valūtas rezerves aktīvus (ECB/2002/6).

⁵³ Tostarp zelta rezerves.

⁵⁴ “Nodrošināto obligāciju iegādes programmas” portfelis un “Vērtspapīru tirgu programmas” portfelis.

⁵⁵ Lietojumprogramma, ko izmanto ECB ārējo rezervju un pašu kapitāla pārvaldībai, kā arī darbības rādītāju sagatavošanai.

⁵⁶ Finanšu risku vadības rokasgrāmata, politikas un procedūras, 2008. gada marts.

74. Ar ECB izveidoto vispārējo sistēmu un īstenoto finanšu risku pārvaldību investīciju un politikas operāciju pārvaldībai visas Bankas līmenī ir definēti finanšu riski un noteikti principi finanšu risku identificēšanai, novērtēšanai, uzraudzībai, kā arī kontrolei/novēršanai.

Finanšu riska pārvaldības metodoloģija

75. Ir jāizstrādā pienācīgas norādes ieguldījumu veikšanai, lai pietiekami izsmeļoši noteiktu vēlmi riskēt un sniegtu visaptverošas vadlīnijas ieguldījumu operācijām.

76. ECB Finanšu risku vadības rokasgrāmatā ir definēti šādi elementi:

- i) ECB pieņemamais riska līmenis;
- ii) apstiprinātie instrumenti un operācijas;
- iii) atbilstīgie darījumu partneri un emitenti, noteikti limiti;
- iv) stratēģisko aktīvu izvietojums;
- v) ziņojumu sagatavošana par uzraudzību un novērtēšana;
- vi) sistēmas caurskatīšana⁵⁷.

77. Ārējo rezervju ieguldījumu procesu nosaka trīs līmeņu struktūra, kurā ietverts stratēģiskais etalons, taktiskais etalons un ārējo rezervju faktiskie portfeli. Stratēģiskais etalons atspoguļo vēlamo ilgtermiņa riska/atdeves attiecību, un to nosaka Padome.

78. Pašu kapitāla ieguldījumu process balstās uz divu līmeņu struktūru — stratēģisko etalonu un faktisko portfeli. Stratēģisko etalonu nosaka Valde.

⁵⁷ Elementus, kas uzskaitīti no i) līdz v) punktam, regulāri vai vismaz reizi gadā caurskata Valde vai Padome.

79. Banka cenšas iegūt pēc iespējas lielāku atdevi, ņemot vērā bezzaudējumu nosacījumu un aktīvu izvietojumu nosacījumu, un atdevi panāk, stratēģiski izvietojot aktīvus⁵⁸.

80. Atbilstīgo valstu, emitentu un darījumu partneru sarakstus uztur Riska vadības nodaļa. Šī nodaļa nosaka limitus darījumu partneriem, pamatojoties uz metodoloģiju, ko apstiprinājusi Valde. Valstu centrālajām bankām piešķirtos ārējo rezervju pārvaldības limitus nosaka, balstoties uz Padomes apstiprinātu metodoloģiju. Reizi gadā sistemātiski atjaunina visus limitus, turklāt nekavējoties ņem vērā reitingu izmaiņu ietekmi uz atbilstīgumu un limitiem.

81. Stratēģisko aktīvu izvietojumā ņem vērā šādas augstākā līmeņa politikas pamatnostādņu prasības:

- i) rezervju glabāšanas mērķus;
- ii) vēlamo riska/atdeves attiecību;
- iii) modelēšanas koncepciju;
- iv) ieguldījumu periodu un pārskatīšanas biežumu;
- v) atbildības jomu nodalīšana starp stratēģisko etalonu un taktiskajiem procesa līmeņiem, kas jāievēro ieguldījumu procesa posmos;
- vi) informāciju, kas sniedz pamatu ieguldījumu lēmumiem;
- vii) atbilstīgus ieguldījumus;
- viii) piespiedu ierobežojumus ieguldījumiem.

Ieguldījumu periodu un riska robežas nosaka vienam gadam ārējām rezervēm, bet pašu kapitālam – pieciem gadiem.

⁵⁸ Attiecībā uz ārējām rezervēm par to lemj Padome, bet attiecībā uz pašu kapitālu — Valde, pamatojoties uz Riska vadības nodaļas priekšlikumiem.

82. Revīzijas laikā Palāta caurskatīja:

- cik pilnīga un atbilstoša ir vēlmes riskēt un riska stratēģijas definīcija;
- ieguldījumu pamatnostādnes;
- lēmumu pieņemšanas procesu, kura laikā nosaka ieguldījumu limitus;
- riska novēršanas pasākumus un to saskaņotību, proti, tirgus riska, kredītriska, darījumu partneru riska, likviditātes riska un ieguldījumu darbības riska pasākumu saskaņotību.

83. Caurskatot finanšu riska pārvaldības sistēmu, Palāta konstatēja, ka finanšu riska pārvaldības metodoloģija pietiekamā līmenī nosaka vēlmi riskēt un sniedz visaptverošus norādījumus ieguldījumu darbībām ECB.

Finanšu riska pārvaldības metodoloģijas piemērošana

84. Iepriekšējā sadaļā aprakstītā finanšu riska pārvaldības metodoloģija ir efektīvi jāīsteno praksē.

85. Revīzijas laikā Palāta:

- i) caurskatīja etalonu atbilstību portfeļa riska profilam, tostarp kļūdu atklāšanas pasākumus, datu kvalitāti, stratēģisko un taktisko etalonu datu pārvaldību un datu drošību;
- ii) caurskatīja instrumentus un sistēmu, kas atbalsta portfeļu un etalonu aprēķināšanu un atjaunināšanu;
- iii) caurskatīja etalona pārmaiņu pārvaldību.

86. Attiecībā uz riskam pakļautās vērtības rādītāju Palāta caurskatīja šādus aspektus:

- i) datu kvalitātes un datu pārvaldības analīzi, drošības un kontroles datu caurlūkošanu;

- ii) modelēšanas tehnikas, modelēšanas pieņēmumu un galveno modelēšanas komponentu analīzi;
- iii) pamatotības testus, atpakaļejošo pārbaužu rezultātu caurskatīšanu, iesniegto pārskatu analīzi.

87. Pārbaude liecināja, ka metodoloģija bija pienācīgi ieviesta. Tomēr "četrus acu principa" piemērošana netika dokumentēta. Turklāt, caurskatot modeļus, kurus izmantoja stratēģisko un taktisko etalonu, kā arī riskam pakļautās vērtības aprēķināšanai, tostarp caurskatot šo modeļu apstiprināšanu, Palāta konstatēja, ka dažiem modeļiem:

- a) pēdējā laikā nav regulāri veiktas modeļu vēsturiskās pārbaudes un tās nebija dokumentētas;
- b) izmantotajiem modeļiem netika veikts neatkarīgs apstiprinājums vai arī tie bija atjaunināti sen;
- c) modelēšanas pieņēmumu dokumentēšana ne vienmēr bija pilnīga.

88. Caurskatot labāko praksi, ko piemēro līdzīgās starptautiskās organizācijās, izrādījās, ka pēc finanšu krīzes ASV, kā arī lai pastiprinātu finanšu risku pārvaldību, Ņujorkas Federālo rezervju banka izveidoja modeļu apstiprināšanas struktūrvienību. Tās galvenie uzdevumi ir uzskaitīti

4. izcēlumā.

4. izcēlums. Modeļu apstiprināšanas struktūrvienība Ņujorkas Federālo rezervju bankā

Tās galvenie uzdevumi ir šādi:

- uzskaitīt visus modeļus, ko izmanto finanšu risku pārvaldībā;
- caurskatīt un apstiprināt dokumentāciju, kas attiecas uz modeļiem;
- izstrādāt detalizētu dokumentāciju, ja dokumentāciju novērtē kā nepietiekamu;
- pārbaudīt modeļus.

Cik pienācīga ir pārskatu sniegšana par finanšu riskiem

89. *Riska profili un būtiska pakļautība zaudējumiem ir regulāri jāuzrauga. Ir jābūt drošai uzraudzības un ziņojumu sniegšanas sistēmai.*

90. Atbilstību apstiprinātajai tirgus riska un kredītriska pārvaldības politikai un procesiem uzrauga Riska vadības nodaļa, un, ja tiek konstatēta neatbilstība, tā ir atbildīga arī par informēšanu saskaņā ar apstiprinātajām hierarhijas informēšanas procedūrām. Riska vadības nodaļa regulāri sniedz pārskatus par ECB ārējo rezervju un pašu kapitāla portfeļa riska/atdeves attiecību un rezultātiem, kā arī par stratēģisko un taktisko etalonu, kas ar to saistīti. Pārskatus iesniedz katru dienu, reizi nedēļā, mēnesī, ceturksnī un gadā.

91. Palāta veica pārbaudes un aptaujāja darbiniekus, un konstatēja, ka pārskatus par rezultātiem sagatavo regulāri un ka bankas augstākā līmeņa vadība tos saņem laikus. Tomēr Palāta atzīmē, ka *GIPS*⁵⁹ standarti, kas tiek uzskatīti par labāko praksi, nav ievēroti pilnībā, sagatavojot ECB iekšējos pārskatus par rezultātiem.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Vai ECB ir izveidojusi pienācīgu un visaptverošu riska pārvaldības sistēmu

92. ECB ir izveidojusi vispārēju organizācijas struktūru, un uzdevumi un atbildība ir skaidri definēti. Tomēr finanšu un darbības risku pārvaldība ir krasī nodalīta, un tas palielina risku, ka Bankas skatījums uz visiem riskiem, kuriem tā ir pakļauta, nav visaptverošs. Nav izveidota neatkarīga vienota struktūra, piemēram, risku direktors vai vispārēja riska pārvaldības komiteja, kura

⁵⁹ *GIPS (Global Investment Performance Standards)* ir visā nozarē pieņemts ētikas principu kopums, ko izveidoja un pārvalda *CFA (Chartered Financial Analyst* jeb *Licencētu finanšu analītiķu)* institūts, kurš sniedz norādījumus par ieguldījumu rādītāju aprēķināšanu un pārskatu sagatavošanu par tiem. Tos piemēro brīvprātīgi un tie balstās uz pamatprincipiem, kuri paredz pilnīgu informēšanu un patiesu izklāstu par ieguldījumu rādītājiem.

nodrošinātu saikni starp Valdi un abām riska pārvaldības funkcijām, proti, darbības risku pārvaldības / darbības nepārtrauktības pārvaldības funkciju un Riska vadības nodaļu.

93. ECB gada pārskatā ir sniegtas tikai nedaudzas ziņas par dažiem ar riska pārvaldību saistītiem jautājumiem, taču nav sniegts pārskats ne par riska pārvaldības procesu, ne par riskiem, ar kuriem jāsaskaras, un nav aprakstīta pārvaldības pieeja šo risku novēršanā.

Ieteikumi

1. ECB būtu jāapsver hierarhiski neatkarīgas vienotas riska pārvaldības funkcijas izveidošana, piemēram, tā jāuztic risku direktoram vai komitejai, kas nodarbotos vienīgi ar riska pārvaldību un nodrošinātu visaptverošu skatījumu uz Bankas pakļautību dažādiem riskiem.
2. ECB būtu vēl vairāk jāuzlabo sabiedrības informēšana savos gada pārskatos par Bankas riska pārvaldības praksi, piemērojot tādu labāko praksi kā 7. SFPS.

Vai ECB efektīvi pārvalda darbības riskus

94. ECB ir izveidota skaidra organizatoriskā struktūra un ir izstrādāta pienācīga darbības risku pārvaldības politika, kurā ir norādīta bankas pieeja risku novērtēšanā, uzraudzībā un kontrolē/novēršanā.

95. Lai gan 2008. un 2009. gadā tika veikts lejupejošs novērtējums un tika izstrādāti darbības plāni katram ģenerāldirektorātam, nebija dokumentētas izmaksu un ieguvumu analīzes.

96. Ir izveidota pārskatu sniegšanas, uzraudzības un pēc pārbaudes sistēma, un ir apstiprināts grafiks riska novēršanas pasākumu pēc pārbaudei vidēja un augsta līmeņa riskiem. Tomēr attiecībā uz dažiem riskiem Darbības risku komiteja / Valde ļoti lēni piemēroja apstiprināšanas procedūru. Plānošana un darbības risku pārvaldības posmi nav integrēti. Dažos no pārbaudītajiem

ģenerāldirektorātiem to darbības programmās nebija skaidri atspoguļotas darbības risku pārvaldības darbības.

97. ECB ir izstrādājusi visaptverošu krīzes pārvaldības rokasgrāmatu, kurā noteikti uzdevumi, atbildības jomas un procesi krīzes gadījumā, kā arī publicēta krīzes pārvaldības komandas kontaktinformācija. Katrs ģenerāldirektorāts ir atbildīgs par sava darbības nepārtrauktības plāna izstrādi.

98. ECB ir izstrādājusi pārdomātus norādījumus par darbības nepārtrauktības pārvaldības politiku, procesiem un atbildības jomām Bankā. Tomēr

- a) lai gan pilnīga DIA atjaunināšana tika veikta 2007. gadā un pabeigta 2010. gadā, pēc finanšu krīzes sākuma nav īstenota pilnīga DIA;
- b) Palāta konstatēja, ka nav plāna, kā rīkoties gadījumā, ja cilvēkresursus skar nozīmīgi zudumi;
- c) plānotie testi neaptvēra visus ECB izstrādātos negadījumu scenārijus;
- d) dažus 2009. un 2010. gadā plānotos testus neveica.

Ieteikumi

3. Ikgadējs darbības risku novērtējums ir jāiekļauj ECB stratēģiskās un finanšu plānošanas ciklā, kā arī konkrētu ģenerāldirektorātu gada darbības programmās.
4. Lēmumi par pasākumiem vidēja līdz augsta līmeņa darbības risku novēršanai ir jāpieņem ātri.
5. ECB ir arī turpmāk jāuzlabo darbības nepārtrauktības plāni un to testēšanas programma un jācenšas nodrošināt, lai visi plānotie testi tiktu veikti.

Vai ECB efektīvi pārvalda finanšu riskus

99. ECB izveidotā vispārējā sistēma un īstenotā finanšu risku pārvaldība investīciju un politikas operāciju pārvaldībai ir pienācīgas. Caurskatot finanšu

risku pārvaldības sistēmu, Palāta konstatēja, ka izveidotā finanšu risku pārvaldības metodoloģija ir pamatota un piemērota ieguldījumu un politikas operāciju pārvaldībai Bankā. Tomēr ir nepieciešami uzlabojumi metodoloģijas praktiskā pielietojumā, piemēram, attiecībā uz modeļiem, kurus izmanto stratēģisko un taktisko etalonu, kā arī riskam pakļautās vērtības aprēķināšanai.

100. Iekšējie pārskati par riska pārvaldību ECB augstākā līmeņa vadībai un Valdei sniedz precīzu, pienācīgu un visaptverošu informāciju par finanšu riska pārvaldību. Pārskatus par rezultātiem sniedz regulāri un laikus, taču izmaiņas *GIPS* standartos tajos atjaunina neregulāri.

Ieteikumi

6. ECB ir arī turpmāk jāuzlabo to modeļu pārskatīšana un apstiprināšana, kurus izmanto stratēģisko un taktisko etalonu, kā arī riskam pakļautās vērtības aprēķināšanai, tostarp jāizstrādā detalizēta dokumentācija gadījumos, kad esošā dokumentācija ir novērtēta ka nepietiekama, jāuzlabo modeļu pārbaudes un regulāri jācaurskata modelēšanas pieņēmumi.
7. Izmaiņas *GIPS* standartos ir jācaurskata reizi gadā un jāapsver to vispārēja piemērošana ECB iekšējiem pārskatiem par rezultātiem.

Šo ziņojumu 2012. gada 27. marta sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Louis GALEA*.

Revīzijas palātas vārdā —

priekšsēdētājs

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATBILDE

uz Revīzijas palātas ziņojumu par revīziju saistībā ar Eiropas Centrālās bankas pārvaldības efektivitāti 2010. finanšu gadā

Eiropas Centrālā banka (ECB) atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas ziņojumu par 2010. finanšu gadu un izsaka gandarījumu par Revīzijas palātas apsvērumiem un ieteiktajiem uzlabojumiem. ECB arī pieņem zināšanai Revīzijas palātas konstatējumus, ka 1) ECB ir izveidota skaidra organizatoriskā struktūra un ir izstrādāta pienācīga darbības risku pārvaldības politika un 2) ECB izveidotā vispārējā finanšu risku pārvaldības sistēma investīciju un politikas operāciju pārvaldībai ir pienācīga.

ECB pieņem zināšanai Revīzijas palātas apsvērumus un ieteiktos uzlabojumus. Tālāk sniegti ECB komentāri par konkrētiem punktiem un par sniegtajiem septiņiem ieteikumiem.

9.–13. un 92. punkts

Attiecībā uz Revīzijas palātas sniegto ECB riska pārvaldības vispārējās sistēmas raksturojumu mēs vēlētos vērst uzmanību uz šādiem aspektiem.

Darbības riska pārvaldības sistēma (t.sk. darbības risku novērtējums un uzraudzība ECB) ir Cilvēkresursu, budžeta un organizācijas ģenerāldirektorāta darbības risku pārvaldības un darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijas kompetencē. Par finanšu risku pārvaldības sistēmu saistībā ar tirgus operācijām, kā arī šādu operāciju rezultātā radušos risku novērtējumu un uzraudzību atbild Riska vadības birojs. Šāda veida organizatoriskā struktūra ir raksturīga centrālajām bankām un ar tām saistītām organizācijām. Tāpēc specializētas funkcijas un biroja esamība nav jāuzskata par finanšu un darbības risku pārvaldības norobežošanu, bet gan organizatorisku izvēli, kuras mērķis ir nodrošināt efektīvu pienākumu sadali, Valdei uzņemoties koleģiālu atbildību par vispārējo risku pārvaldību ECB.

Attiecībā uz jaunākajām norisēm pēc Revīzijas palātas veiktās revīzijas ECB vēlas sniegt šādu informāciju.

- Darbības risku jomā Darbības risku komitejas (DRK), kura atbild par darbības risku pārvaldības pamatprincipu izstrādes, īstenošanas un uzturēšanas veicināšanu un uzraudzību, priekšsēdētājs tagad ir ECB viceprezidents.
- Finanšu risku jomā 2011. gada jūlijā ECB veica bijušās Riska vadības nodaļas reorganizāciju, pārveidojot to par atsevišķu Riska vadības biroju (RVB), kas atskaitās Valdei. Valdes loceklis, kuram atskaitās RVB nevar būt tas pats Valdes loceklis, kas atbild par Tirgus operāciju ģenerāldirektorātu. Šīs pārmaiņas pamatā bija: 1) finanšu riska pārvaldības nozīmes palielināšanās gan centrālajās bankās vispār, gan īpaši ECB un 2) Padomes sniegtie norādījumi visām Eurosistēmas centrālajām bankām attiecībā uz nepieciešamību nodalīt atskaišu sniegšanu Valdes locekļiem, kas atbildīgi par tirgus operāciju funkciju un finanšu risku pārvaldības funkciju.

Sk. arī atbildi uz 1. ieteikumu.

16., 17. un 93. punkts

Informācija par risku pārvaldību sniegta vairākās ECB gada pārskata nodaļās, t.sk. ECB finanšu pārskatos, kuri tiek sagatavoti saskaņā ar grāmatvedības politiku, ko ECB Padome uzskata par atbilstošu centrālās bankas darbībai. Visas Eurosistēmas centrālās bankas konsekventi piemēro šo politiku attiecībā uz Eurosistēmas operācijām, un tā starptautiski atzīta par centrālo banku vajadzībām atbilstošiem finanšu pārskatu sniegšanas standartiem.

Juridiskās prasības, kas ECB jāievēro attiecībā uz finanšu pārskatu sniegšanu, noteiktas Lēmumā par ECB gada pārskatiem (Lēmums ECB/2010/21). ECB ievēro Eiropas Savienības pieņemtajiem Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem (SFPS) atbilstošos novērtēšanas principus, ja Lēmumā ECB/2010/21 nav noteikta īpaša grāmatvedības procedūra un ja ECB Padome nav pieņēmusi pretēju lēmumu. Turklāt saskaņā ar iepriekš minēto Lēmumu ECB sagatavo finanšu pārskatus, pamatojoties uz Padomes novērtējumu par nepieciešamo finanšu pārskatos atklājamās informācijas apjomu, un tai nav jāievēro 7. SFPS noteiktās informācijas atklāšanas prasības.

Sk. arī atbildi uz 2. ieteikumu.

24. punkts

ECB vēlas norādīt, ka intranetā pieejamā informācija par darbības risku pārvaldību ietver norādes par koordinatoriem un vadītājiem un sniedz visu atbilstošo informāciju, t.sk. informāciju par notikumu klasifikāciju un galvenajiem cēloņiem. Papildu norādes dažādu jomu darbiniekiem par to, kā identificēt riskus, tiek sniegta, uzsākot ECB mēroga darbības risku novērtējuma ikgadējo aktualizēšanu.

28. punkts

Darbības risku pārvaldības un darbības nepārtrauktības pārvaldības funkcijas īstenošanā iesaistīto pastāvīgo darbinieku skaits nesen pieauga līdz pieciem darbiniekiem. ECB uzskata, ka pašlaik šajā jomā nodarbināto darbinieku sastāvs ļauj izmantot priekšrocības, kādas sniedz centrālo banku darbinieku norīkošana darbā ECB, un nepalielina risku, ka darbības risku pārvaldības sistēma varētu netikt pienācīgi īstenota.

29. un 66. punkts

Lai turpmāk uzlabotu izpratni par darbības risku pārvaldības sistēmu un darbības nepārtrauktības nodrošināšanas mehānismu, ECB uzlabos atbilstošas informācijas sniegšanu darbības risku pārvaldības un darbības nepārtrauktības pārvaldības sadaļās intranetā un aicinās risku pārvaldībā iesaistīto grupu vadītājus regulāri sniegt prezentācijas darbiniekiem.

37., 58. un 95. punkts

Lai gan darbības risku pārvaldības politikas ietvaros tiek ieteikts izmaksu un ieguvumu analīzi veikt tad, kad sākotnēji tiek noteiktas iespējamās atbildes stratēģijas, lai nodrošinātu, ka šīs stratēģijas ir izmaksu ziņā izdevīgas, šāda analīze kļūst būtiska, kad tiek pieņemts lēmums par konkrētu atbildes pasākumu riska gadījumā. Piemēram, izmaksu un ieguvumu analīze nepieciešama ik reizi, kad ECB tiek uzsākts projekts.

50. punkts un 98. punkta a) apakšpunkts

Saskaņā ar ECB praksi darbības ietekmes analīze tiek atjaunināta nepieciešamības gadījumā, nevis regulāri ik pa noteiktam laika periodam, lai nodrošinātu, ka papildu darbības nepārtrauktības prasības, piemēram, organizatorisku vai sistēmas pārmaiņu, jaunu procesu vai lietojumprogrammu gadījumā, tiek laikus risinātas. Kopš 2007. gada, kad Valdei tika sniegti pilnas izmaksu un ieguvumu analīzes rezultāti, darbības nepārtrauktības pārvaldības sistēmā vairākas reizes tika integrētas papildu darbības nepārtrauktības prasības.

53. punkts un 98. punkta b) apakšpunkts

ECB uzskata, ka pamatīgi izstrādātais pandēmijas plāns ir pietiekams, lai risinātu problēmas saistībā ar nozīmīgu cilvēkresursu zudumu. Turklāt pilnīgas darbinieku nepieejamības gadījumā, kura iestāšanās varbūtība ir ārkārtīgi maz ticama, ECB ir izstrādāta rezerves procedūra, lai nodrošinātu viskritiskāko procesu turpināšanos.

62. punkts un 98. punkta c) un d) apakšpunkts

Pašreizējās finanšu krīzes apstākļos, kad ECB svarīgākajām funkcijām bijis jābūt pieejamām gandrīz visās nedēļas nogalēs, vispārējās darbības nepārtrauktības testēšanas apjoms un biežums nenovēršami ticis ierobežots. Tādējādi, lai gan krīzes vadībā iesaistītie darbinieki regulāri veic uz ļoti konkrētiem scenārijiem vērstus testus, attiecībā uz vispārējo ECB darbības nepārtrauktības plānu un IT atkopšanas iespēju testēšanu īstenota apdomīgāka pieeja, lai ierobežotu risku, ka tiek pārtraukta kārtējo uzdevumu izpilde.

Sk. arī atbildi uz 5. ieteikumu.

91. un 100. punkts

ECB nav pilnībā pieņēmusi vispārējo investīciju efektivitātes standartu (GIPS) sistēmu, jo tie nav pilnībā piemērojami centrālās bankas darbībai.

Sk. arī atbildi uz 7. ieteikumu.

1. ieteikums

ECB vienmēr apsver un augstu novērtē ieteikumus attiecībā uz riska vadības un mūsdienīgas centrālo banku darbības prakses ieviešanas turpmāku uzlabošanu. ECB pašreizējā risku pārvaldības organizatoriskā struktūra nodrošina efektīvu pienākumu sadales sistēmu, Valdei uzņemoties koleģiālu atbildību par vispārējo risku pārvaldību ECB.

2. ieteikums

ECB jau sniedz finanšu pārskatus atbilstoši attiecīgajām juridiskajām prasībām, kā noteikts Lēmumā ECB/2010/21. ECB seko un turpinās sekot SFPS attīstībai, īpaši pievēršot uzmanību to atbilstībai ECB finanšu pārskatiem.

3. ieteikums

ECB pieņem šo ieteikumu. Lai gan ECB atsevišķās darbības jomas vienmēr savās gada darba programmās un budžeta pieprasījumos ietvērušas ar riska mazināšanas pasākumiem saistītās darbības un izmaksas, ECB mainījusi attiecīgo visas ECB mēroga procesu norises laiku, lai pilnībā saskaņotu ikgadējo darbības risku novērtējumu ar stratēģiskās un finanšu plānošanas cikliem.

4. ieteikums

ECB pieņem šo ieteikumu.

5. ieteikums

ECB pieņem šo ieteikumu. ECB pilnībā apņēmusies turpināt pilnveidot darbības nepārtrauktības plānus un centīsies nodrošināt, lai laikus tiktu īstenotas visu atbilstošo procesu un rezultātu testēšanas programmas. Taču vienlaikus ECB izvērtēs plānoto testu steidzamību, ņemot vērā nepieciešamību līdz minimumam samazināt risku saistībā ar ECB uzdevumu izpildi, īpaši šajā kritiskajā laika posmā, kad nepieciešams novērst pašreizējo finanšu krīzi.

6. ieteikums

ECB pieņem šo ieteikumu un joprojām ir apņēmusies turpināt pārskatīt, testēt un pilnībā dokumentēt aktīvu izvietojumu un riska modeļus, lai nodrošinātu atbilstību visaugstākajiem standartiem.

7. ieteikums

ECB seko un turpinās sekot GIPS standartu attīstībai, īpaši pievēršot uzmanību to atbilstībai ECB iekšējai pārskatu sniegšanai par ieguldījumu efektivitāti.